

ПОЛІТИКА

ВІДПОВІДАЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

В ДЕРЖАВНОМУ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Затверджено:

Вченою радою ДТЕУ

Протокол № 2 від 24 вересня 2026 р.

Введено в дію:

Наказом ректора ДТЕУ

№ 2979 від 24 вересня 2026 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Політика відповідального застосування штучного інтелекту в Державному торговельно-економічному університеті (далі – ДТЕУ) визначає принципи, правила, обмеження, процедури погодження, моніторингу та відповідальності під час використання систем штучного інтелекту (далі – ШІ) в освітній, науковій, навчально-методичній, адміністративній, управлінській та проєктній діяльності ДТЕУ.

1.2. Метою Політики є забезпечення етичного, правомірного, безпечного, прозорого та педагогічно обґрунтованого використання ШІ в ДТЕУ з урахуванням академічної доброчесності, захисту персональних даних, авторського права, кібербезпеки, недискримінації, людського контролю та специфіки торговельно-економічної предметної області Університету.

1.3. Дія Політики поширюється на здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних, педагогічних і наукових працівників, адміністративний персонал, запрошених викладачів, зовнішніх експертів і партнерів ДТЕУ у випадках, коли вони використовують ШІ-інструменти в межах діяльності, пов'язаної з Університетом.

1.4. Політика застосовується до всіх форм використання ШІ, зокрема генерації тексту, програмного коду, зображень, аудіо, відео, презентацій, аналітичних звітів, навчальних матеріалів, тестових завдань, моделей прогнозування, систем підтримки прийняття рішень, чат-ботів, систем автоматизованого оцінювання, систем кібербезпеки, освітньої та бізнес-аналітики.

1.5. Використання ШІ в ДТЕУ не може підміняти професійне судження викладача, науковця, адміністративного працівника або уповноваженого органу Університету. Остаточні рішення, що мають академічні, правові, кадрові, фінансові, репутаційні або дисциплінарні наслідки, приймаються людиною.

1.6. ШІ-системи не визнаються авторами навчальних, наукових, методичних або службових матеріалів. Відповідальність за зміст, достовірність, правомірність, академічну доброчесність і наслідки використання матеріалів, створених із залученням ШІ, несе особа, яка подає, використовує або поширює такі матеріали.

1.7. Політика є динамічним документом і підлягає перегляду не рідше одного разу на рік або раніше у разі істотних змін законодавства України, права ЄС, рекомендацій МОН, Мінцифри, ЮНЕСКО, практики використання ІІІ або виникнення нових ризиків.

2. НОРМАТИВНА ОСНОВА

Політику розроблено з урахуванням таких актів, документів та рекомендацій:

- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про вищу освіту»;
- Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;
- Закону України «Про захист персональних даних»;
- Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
- Закону України «Про академічну доброчесність»;
- Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»;
- Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні;
- рекомендацій МОН і Мінцифри щодо відповідального впровадження та використання ІІІ в закладах вищої освіти України;
- Регламенту ЄС 2024/1689 про штучний інтелект (AI Act);
- Керівництва ЮНЕСКО щодо генеративного ІІІ в освіті та дослідженнях;
- внутрішніх положень ДТЕУ щодо академічної доброчесності, організації освітнього процесу, захисту інформації, електронного документообігу, наукової діяльності та цифрового розвитку.

У разі колізії між цією Політикою та актами вищої юридичної сили застосовуються норми законодавства України.

3. ГЛОСАРІЙ, СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ

Система штучного інтелекту (ІІІ-система) - програмна або програмно-апаратна система, яка на основі вхідних даних, моделей, алгоритмів або навчальних наборів може генерувати результати у формі прогнозів, рекомендацій, класифікацій, рішень, тексту, коду, зображень, аудіо, відео або інших цифрових об'єктів, що можуть впливати на фізичне чи цифрове середовище.

Генеративний штучний інтелект (ГІІІ) - клас ІІІ-систем, призначених для створення або модифікації контенту, зокрема тексту, програмного коду, зображень, аудіо, відео, презентацій, таблиць, навчальних матеріалів, аналітичних узагальнень або симуляцій.

ІІІ-сервіс - цифровий інструмент, платформа, програмний модуль або інтегрована система, що використовує методи ІІІ для надання користувачам певних функцій.

Істотне використання ІІІ - використання ІІІ, яке вплинуло на зміст, структуру, висновки, розрахунки, програмний код, дані, методичку, дизайн дослідження, результати оцінювання або інший суттєвий елемент навчальної, наукової, методичної чи службової роботи.

Допоміжне використання ШІ - використання ШІ для технічної, мовної, стилістичної, форматувальної або пошукової підтримки без істотного впливу на змістові результати роботи.

Людський нагляд - реальне залучення уповноваженої людини до критичної оцінки результатів та функціонування ШІ.

Промпт - запит, інструкція або набір вхідних даних, на підставі яких ШІ-система генерує відповідь.

Алгоритмічна упередженість - систематичне спотворення результатів ШІ зумовлене даними, модельними припущеннями або технічними рішеннями, яке може спричиняти несправедливий чи дискримінаційний вплив на осіб або групи осіб.

ШІ-грамотність - сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для розуміння можливостей, обмежень, ризиків, правових і етичних наслідків використання ШІ.

4. ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ДТЕУ

Використання ШІ в ДТЕУ здійснюється на таких принципах:

- законність;
 - академічна доброчесність;
 - прозорість і декларування;
 - людський нагляд;
 - недискримінація та справедливість;
 - захист персональних даних;
 - захист конфіденційної інформації та комерційної таємниці;
 - кібербезпека;
 - педагогічна доцільність;
 - критична оцінка результатів, згенерованих ШІ;
 - пропорційність ризику;
 - відкритість до інновацій;
 - персональна відповідальність за використання ШІ;
- регулярний перегляд правил використання ШІ

ДТЕУ забезпечує регулярне підвищення кваліфікації працівників щодо відповідального, правомірного та педагогічно доцільного використання ШІ

Використання ШІ є допустимим лише тоді, коли воно не порушує права людини, не підміняє самостійну інтелектуальну діяльність учасника освітнього процесу, не спотворює результати навчання чи дослідження, не створює необґрунтованої переваги, не порушує авторське право, не спричиняє неправомірної обробки персональних даних і не створює загроз для інформаційних ресурсів ДТЕУ.

5. КЛАСИФІКАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ІІІ ЗА РІВНЕМ РИЗИКУ

Рівень ризику	Типові випадки використання	Умови застосування
Низький	Граматичне та стилістичне редагування; технічне форматування; створення чернеток планів; генерація ідей для обговорення; переклад, якщо він не є об'єктом оцінювання.	Дозволяється за умови перевірки результату людиною та дотримання правил декларування, якщо використання є істотним.
Середній	Підготовка навчальних матеріалів; створення тестових завдань; аналіз відкритих даних; підготовка презентацій; попередній аналіз літератури; навчальне програмування.	Допускається за умови методичної доцільності, перевірки достовірності та недопущення використання персональних або конфіденційних даних у непогоджених сервісах.
Підвищений	Освітня аналітика; автоматизоване оцінювання; виявлення можливих порушень академічної доброчесності; прокторинг; адміністративна аналітика; кібербезпековий моніторинг; аналіз персональних або службових даних.	Потребує попереднього погодження, оцінки ризиків, людського нагляду, документування рішення та можливості апеляції.
Неприйнятний	Приховане стеження; розпізнавання емоцій в освітньому чи трудовому середовищі; соціальне оцінювання; автоматичні рішення що мають правові, освітні, академічні або дисциплінарні наслідки для особи, без належного людського нагляду; використання сервісів держави-агресора.	Забороняється.

6. ДОЗВОЛЕНЕ, ОБМЕЖЕНЕ ТА ЗАБОРОНЕНО ВИКОРИСТАННЯ ІІІ

6.1. Дозволене використання

- підготовка чернеток, структурування ідей, генерування навчальних прикладів та мовне редагування;
- створення презентацій, навчальних симуляцій, інфографіки та допоміжних ілюстративних матеріалів;
- попередня аналітика відкритих або знеособлених даних;
- підтримка інклюзивного навчання, зокрема переклад, титрування, озвучення та адаптація матеріалів;
- допоміжне програмування, пояснення коду, перевірка синтаксису та створення навчальних прототипів;
- пошук і узагальнення інформації за умови обов'язкової перевірки джерел.

6.2. Обмежене використання

- оцінювання результатів навчання, прокторинг, освітня аналітика та формування індивідуальних освітніх траєкторій;

- аналіз персональних даних, кадрових, фінансових, договірних, комерційних або службових даних;
- використання ІІІ в електронному документообігу, адміністративній аналітиці та кібербезпековому моніторингу;
- інтеграція ІІІ-сервісів до інформаційної інфраструктури ДТЕУ;
- підготовка офіційних документів, висновків, наказів, довідок або управлінських рішень.

Обмежене використання допускається лише після погодження відповідального підрозділу, оцінки ризиків, визначення відповідальної особи та забезпечення людського нагляду.

6.3. Заборонене використання

- подавати згенерований ІІІ текст, код, зображення, розрахунки або аналітичні висновки як повністю власний результат без належного декларування;
- використовувати ІІІ для виконання контрольних, кваліфікаційних, курсових, дипломних або дисертаційних робіт замість самостійної роботи здобувача;
- автоматично встановлювати факт академічної недобросовісності виключно за результатами ІІІ-детектора;
- приймати рішення про оцінку, допуск до атестації, стипендію, переведення, відрахування або дисциплінарну відповідальність виключно на підставі ІІІ-рекомендації;
- вводити до публічних або непогоджених ІІІ-сервісів персональні дані, службову інформацію, комерційну таємницю, матеріали внутрішнього документообігу, договори, фінансові документи, кадрові документи, екзаменаційні матеріали, неопубліковані результати досліджень або іншу інформацію з обмеженим доступом;
- використовувати ІІІ для створення фіктивних джерел, підроблених доказів, фальсифікованих даних, неправдивих рецензій, фальшивих відгуків, маніпулятивної реклами або матеріалів, що вводять в оману;
- використовувати ІІІ-сервіси держави-агресора або суб'єктів, пов'язаних із нею;
- здійснювати приховане біометричне спостереження, розпізнавання емоцій, психологічне профілювання або надмірний моніторинг поведінки учасників освітнього процесу.

7. ВИКОРИСТАННЯ ІІІ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

7.1. Використання ІІІ в освітньому процесі має бути педагогічно обґрунтованим і спрямованим на підвищення якості навчання, розвиток критичного мислення, цифрової грамотності, аналітичних навичок, креативності та професійної компетентності здобувачів.

7.2. Викладач має право визначати межі допустимого використання ІІІ в межах конкретної навчальної дисципліни. Такі межі мають бути зазначені в силабусі або доведені до здобувачів у письмовій формі до початку виконання відповідних завдань.

7.3. У силабусі дисципліни рекомендується зазначати, чи дозволено використання ІІІ, для яких типів завдань воно дозволене, які типи використання заборонені, чи потрібна декларація використання ІІІ та які наслідки має недеклароване або неправомірне використання.

7.4. Викладачам дозволяється використовувати ІІІ для створення прикладів, тестів, навчальних кейсів, адаптації матеріалів для різних рівнів підготовки, створення інклюзивних форматів контенту, моделювання професійних ситуацій і аналізу знеособлених результатів навчання.

7.5. Викладачі зобов'язані перевіряти достовірність, коректність, актуальність, недискримінаційність і відповідність державним стандартам матеріалів, створених із використанням ІІІ.

7.6. Здобувачам дозволяється використовувати ІІІ для пояснення складних понять, пошуку ідей, структурування матеріалу, підготовки чернеток, перевірки граматики, мовної практики, візуалізації даних, самоперевірки знань і підготовки до дискусій.

7.7. Здобувачі зобов'язані декларувати істотне використання ІІІ у випадках, визначених цією Політикою, силабусом дисципліни або вимогами викладача.

8. ВИКОРИСТАННЯ ІІІ В НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

8.1. У навчально-методичній діяльності ІІІ може використовуватися для підготовки адаптивного навчального контенту, інтерактивних завдань, тестових банків, симуляційних вправ, візуалізацій, навчальних сценаріїв та довідкових матеріалів.

8.2. Навчально-методичні матеріали, підготовлені із залученням ІІІ, підлягають змістовній, методичній, мовній та фактологічній перевірці відповідальним викладачем або розробником курсу.

8.3. Не допускається затвердження або тиражування методичних матеріалів, повністю згенерованих ІІІ без авторської переробки, перевірки, адаптації до освітньої програми та відповідності програмним результатам навчання.

8.4. Під час створення завдань за допомогою ІІІ викладач має враховувати можливість їх автоматизованого виконання та передбачати елементи усного захисту, практичних кейсів, локального контексту, власного аналізу і рефлексії здобувача.

9. ВИКОРИСТАННЯ ІІІ В НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

9.1. У науковій діяльності ІІІ може використовуватися як допоміжний інструмент для пошуку літератури, попереднього аналізу джерел, формування гіпотез, аналізу великих масивів даних, кластеризації, моделювання, візуалізації, перевірки коду, редагування тексту, підготовки презентацій і оформлення бібліографії.

9.2. Використання ІІІ не звільняє автора від відповідальності за наукову новизну, достовірність даних, коректність методології, обґрунтованість висновків, дотримання авторського права та академічної доброчесності.

9.3. Забороняється використовувати ІІІ для написання рецензій без реального змістовного аналізу, приховування авторського внеску або підміни самостійного дослідження автоматично згенерованим текстом.

9.4. Істотне використання ШІ в науковій роботі підлягає декларуванню в окремому розділі, примітці, методологічному описі або іншій формі, передбаченій вимогами видання, конференції, грантової програми чи внутрішніми правилами ДТЕУ.

9.5. ШІ не може бути зазначений як автор або співавтор наукової публікації.

10. ВИКОРИСТАННЯ ШІ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

10.1. В адміністративній діяльності ШІ може використовуватися для підготовки чернеток службових документів, пошуку інформації, аналізу відкритих або знеособлених даних, підготовки звітів, узагальнення результатів опитувань, автоматизації типових відповідей, інформаційної навігації, аналізу навантаження, планування ресурсів і підтримки електронного документообігу.

10.2. ШІ не може самостійно ухвалювати адміністративні рішення, що стосуються прав, обов'язків, статусу, оцінювання, працевлаштування, оплати праці, дисциплінарної відповідальності або доступу до освітніх послуг.

10.3. Результати ШІ-аналізу в адміністративній діяльності мають розглядатися як рекомендаційні та підлягають перевірці відповідальною посадовою особою.

10.4. Використання ШІ для аналізу персональних, кадрових, фінансових, договірних або інших конфіденційних даних допускається лише за наявності правової підстави, погодженого ШІ-сервісу, належних технічних і організаційних заходів захисту та визначеної відповідальної особи.

11. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ ПРЕДМЕТНІЙ ОБЛАСТІ ДТЕУ

11.1. З урахуванням профілю ДТЕУ ШІ може використовуватися в освітній, науковій і проєктній діяльності для аналізу ринків, моделювання попиту, сегментації споживачів, прогнозування продажів, аналізу цін, логістичного моделювання, управління ланцюгами постачання, бізнес-аналітики, фінансового аналізу, виявлення шахрайства, оцінювання ризиків, аналізу електронної комерції, маркетингових досліджень, аудиту й облікової аналітики, моделювання міжнародної торгівлі та підготовки управлінських рішень.

11.2. У навчальних і наукових завданнях торгово-економічного профілю перевага надається використанню відкритих, синтетичних, агрегованих або знеособлених даних.

11.3. Забороняється вводити до публічних або непогоджених ШІ-сервісів клієнтські бази, дані програм лояльності, банківські та платіжні дані, фіскальні документи, договори, комерційні пропозиції, дані контрагентів, закупівельну документацію, внутрішні бізнес-плани, фінансову звітність з обмеженим доступом, кадрові дані, дані споживачів та інформацію про ціноутворення, що становить комерційну таємницю.

11.4. У дисциплінах і дослідженнях, пов'язаних із маркетингом, рекламою, електронною комерцією та поведінкою споживачів, забороняється використовувати ШІ для створення фальшивих відгуків, імітації реальних споживачів, маніпулятивного таргетингу, темних патернів, прихованого впливу на споживачів, недобросовісної реклами або генерації неправдивих тверджень про товари, послуги чи конкурентів.

11.5. У фінансових, банківських, страхових, податкових, аудиторських і кадрових кейсах ІІІ-рекомендації не можуть використовуватися як остаточне рішення без фахової перевірки.

11.6. Під час використання ІІІ в торгово-економічних дослідженнях здобувач або дослідник має зазначити джерело даних, спосіб попередньої обробки, обрану модель або сервіс, основні обмеження моделі, ризики упередженості, спосіб перевірки результатів і власний аналітичний внесок.

12. ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ, КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

12.1. Обробка персональних даних із використанням ІІІ здійснюється відповідно до законодавства України про захист персональних даних.

12.2. До ІІІ-сервісів, не погоджених ДТЕУ, забороняється вводити персональні дані здобувачів, працівників, абітурієнтів, випускників, партнерів, контрагентів або інших фізичних осіб.

12.3. Перед використанням даних у ІІІ-системах вони мають бути знеособлені, агреговані або псевдонімізовані, якщо інше прямо не дозволено законодавством і внутрішніми документами ДТЕУ.

12.4. Забороняється використовувати ІІІ-сервіси, умови яких дозволяють провайдеру без належних гарантій використовувати введені дані для навчання моделей, передачі третім особам або зберігання поза погодженими юрисдикціями.

12.5. Для кожного ІІІ-сервісу, що використовується з персональними, службовими, фінансовими або конфіденційними даними, має бути проведена попередня оцінка ризиків.

13. ДЕКЛАРУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІІІ

13.1. Декларуванню підлягає істотне використання ІІІ.

13.2. Допоміжне використання ІІІ для виправлення граматики, стилістичного редагування, технічного форматування або перекладу може декларуватися у спрощеній формі, якщо інше не встановлено викладачем, редакцією видання або вимогами конкретної роботи.

13.3. У декларації використання ІІІ зазначаються назва ІІІ-сервісу, розробник або провайдер, дата використання, мета використання, характер використання та підтвердження відповідальності автора за кінцевий результат.

13.4. Відповіді ІІІ не обов'язково включаються до списку використаних джерел, якщо ІІІ використовувався лише як допоміжний інструмент. Бібліографічне посилання на ІІІ-сервіс подається тоді, коли відповідь ІІІ прямо цитується, аналізується як об'єкт дослідження або використовується як окремий цифровий артефакт.

13.5. Неналежне або відсутнє декларування істотного використання ІІІ може бути підставою для перевірки на предмет порушення академічної доброчесності відповідно до внутрішніх процедур ДТЕУ.

14. ПОГОДЖЕННЯ ТА РЕЄСТР ІІІ-СЕРВІСІВ

14.1. У ДТЕУ формується орієнтовний реєстр категорій ІІІ-сервісів, допустимих для використання за певних умов.

14.2. Реєстр не є рекламою конкретних продуктів, не створює обов'язку використовувати певного постачальника і не обмежує право структурних підрозділів пропонувати інші рішення за умови дотримання цієї Політики.

14.3. Реєстр оновлюється не рідше одного разу на семестр або за потреби.

14.4. Впровадження нового ІІІ-сервісу в ІТ-інфраструктуру ДТЕУ здійснюється за процедурою погодження, що включає опис функціонального призначення, визначення категорії ризику, перевірку умов обробки даних, аналіз юрисдикції провайдера, перевірку зв'язків із державою-агресором, оцінку кібербезпеки, оцінку вартості та ліцензійних умов, визначення відповідального підрозділу, план навчання користувачів, порядок моніторингу та відключення сервісу.

15. РОЗПОДІЛ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ

15.1. Загальне керівництво впровадженням цієї Політики здійснює ректор ДТЕУ.

15.2. Координацію впровадження Політики здійснює проректор, визначений наказом ректора.

15.3. Для організації впровадження Політики наказом ректора створюється Комісія з відповідального використання ІІІ або інша постійна робоча група.

15.4. Комісія з відповідального використання ІІІ розглядає пропозиції щодо впровадження ІІІ-сервісів, готує рекомендації щодо категорій ризику, погоджує типові форми декларацій, аналізує інциденти, готує щорічний звіт, ініціює оновлення Політики та надає консультації структурним підрозділам. + формує зміст програм підвищення професійної кваліфікації ректорат регулярно інформує викладачів щодо останніх навчально-методичних розробок, створених в ДТЕУ та за межами Університету
Методична рада проводить регулярні тематичні засідання

15.5. Відповідальний підрозділ з цифрової інфраструктури здійснює технічний аналіз ІІІ-сервісів, перевіряє сумісність із системами ДТЕУ, оцінює кібербезпекові ризики, контролює інтеграцію та забезпечує технічне відключення небезпечних або непогоджених сервісів.

15.6. Відповідальна особа або підрозділ із захисту персональних даних перевіряє правові підстави обробки персональних даних, надає висновки щодо допустимості використання даних, контролює виконання вимог конфіденційності та бере участь у розслідуванні інцидентів.

15.7. Комісія з академічної доброчесності або інший уповноважений орган ДТЕУ розглядає випадки можливого порушення академічної доброчесності з використанням ІІІ, забезпечує право особи на пояснення та готує висновки відповідно до внутрішніх документів ДТЕУ.

15.8. Керівники структурних підрозділів несуть організаційно-адміністративну відповідальність за ознайомлення працівників із цією Політикою, контроль використання ШІ в межах підрозділу, повідомлення про інциденти, дотримання правил обробки даних і недопущення використання непогоджених ШІ-сервісів для службових даних.

15.9. Науково-педагогічні, педагогічні, наукові та адміністративні працівники несуть персональну відповідальність за достовірність матеріалів, створених із використанням ШІ, дотримання академічної доброчесності, збереження конфіденційної інформації, правомірність використання даних, декларування істотного використання ШІ та недопущення передання службової інформації до непогоджених сервісів.

15.10. Здобувачі вищої освіти несуть відповідальність за самостійність виконання навчальних і наукових завдань, належне декларування істотного використання ШІ, дотримання вимог викладача і силабусу, перевірку достовірності згенерованого контенту та недопущення недоброчесного використання ШІ.

15.11. Порушення цієї Політики може мати наслідком проведення службової перевірки, розгляд питання комісією з академічної доброчесності, повторне виконання роботи, анулювання результатів оцінювання, обмеження доступу до інформаційних систем, дисциплінарні заходи згідно з внутрішніми документами ДТЕУ та інші заходи, передбачені законодавством України.

16. ІНЦИДЕНТИ, АУДИТ І МОНІТОРИНГ

16.1. Інцидентом, пов'язаним із ШІ, вважається подія, що призвела або могла призвести до витоку даних, порушення академічної доброчесності, поширення недостовірної інформації, дискримінаційного або упередженого результату, неправомірного адміністративного рішення, порушення авторського права, порушення умов використання ШІ-сервісу, кібербезпекового ризику або репутаційної шкоди для ДТЕУ.

16.2. Про інцидент повідомляється керівник структурного підрозділу, відповідальний підрозділ з цифрової інфраструктури та Комісія з відповідального використання ШІ.

16.3. За результатами розгляду інциденту можуть бути ухвалені рішення про припинення використання ШІ-сервісу, обмеження доступу, оновлення інструкцій, додаткове навчання користувачів, проведення службової перевірки або оновлення цієї Політики.

16.4. ДТЕУ проводить щорічний аудит використання ШІ, який включає аналіз застосованих сервісів, оцінку інцидентів, перевірку відповідності правилам декларування, оцінку ризиків персональних даних, аналіз ефективності навчання персоналу та оновлення реєстру категорій ШІ-сервісів.

17. ШІ-ГРАМОТНІСТЬ І ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

17.1. ДТЕУ забезпечує розвиток ШІ-грамотності здобувачів, викладачів, науковців і працівників.

17.2. Навчання з ШІ-грамотності має охоплювати базові принципи роботи ШІ, обмеження та ризику ШІ, академічну доброчесність, декларування використання ШІ, захист персональних

даних, кібербезпеку, перевірку достовірності результатів, роботу з промптами, використання ШІ в торговельно-економічних задачах, етичні й правові аспекти використання ШІ.

17.3. Для працівників, які використовують ШІ в адміністративній діяльності, обробці персональних даних, оцінюванні, кібербезпеці або управлінських рішеннях, навчання є обов'язковим.

18. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

18.1. Ця Політика набирає чинності з дати введення в дію наказом ректора ДТЕУ.

18.2. Структурні підрозділи ДТЕУ протягом строку, визначеного наказом ректора, мають привести свої внутрішні процедури у відповідність до цієї Політики.

18.3. Питання, не врегульовані цією Політикою, вирішуються відповідно до законодавства України та внутрішніх документів ДТЕУ.

ДОДАТОК А. ОРІЄНТОВНИЙ РЕЄСТР КАТЕГОРІЙ ШІ-СЕРВІСІВ, ДОПУСТИМИХ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В ДТЕУ

Реєстр має орієнтовний характер, не є рекламою конкретних продуктів і підлягає періодичному оновленню відповідальним підрозділом ДТЕУ.

Категорія ШІ-сервісів	Типові функції	Допустиме використання	Обмеження
Генеративні текстові системи	Чернетки, пояснення, структурування, діалогові відповіді.	Навчальні приклади, чернетки, підготовка ідей, самоперевірка.	Заборонено вводити персональні, службові й конфіденційні дані.
Системи генерації та аналізу програмного коду	Генерація, пояснення, тестування, рефакторинг коду.	Навчальне програмування, перевірка синтаксису, створення прототипів.	Код має перевірятися автором; заборонено подавати неперевірений код як власний результат.
Науково-пошукові та бібліометричні ШІ-сервіси	Пошук джерел, реферування, тематичний аналіз.	Огляд літератури, підбір джерел, попередній аналіз.	Усі джерела мають бути перевірені автором.
Системи редагування, перекладу й мовної підтримки	Граматика, стиль, переклад, адаптація тексту.	Мовна підтримка, інклюзивність, підготовка текстів.	Не допускається заміна самостійної роботи, якщо мовна компетентність є об'єктом оцінювання.
Системи аналізу даних і ML-платформи	Кластеризація, прогнозування, статистичний аналіз.	Наукові дослідження, бізнес-аналітика, освітня аналітика.	Для персональних або комерційних даних потрібне погодження.
Системи візуалізації й презентацій	Слайди, інфографіка, схеми.	Навчальні та наукові презентації.	Потрібна перевірка фактів і прав на зображення.
Генератори зображень, аудіо, відео	Візуальний, голосовий, відеоконтент.	Ілюстративні матеріали, навчальні симуляції.	Заборонено створювати оманливий, маніпулятивний або неправомірний контент.
Освітні аналітичні системи	Моніторинг прогресу, персоналізація навчання.	Підтримка викладача, знеособлена аналітика.	Системи можуть бути підвищеного ризику; потрібні людський нагляд і процедура апеляції.
Системи академічної доброчесності	Перевірка схожості, ознак ШІ, структурного збігу.	Допоміжний аналіз.	Рішення про порушення приймає людина, не алгоритм.
Адміністративні чат-боти	Відповіді на типові запити, навігація.	Довідкова підтримка.	Не використовуються для складних, чутливих або індивідуальних рішень.
Системи кібербезпеки з ШІ	Виявлення аномалій, SIEM-аналітика, прогнозування загроз.	Захист інформаційної інфраструктури.	Потрібні налаштування, аудит, журналювання та відповідальні особи.
Торгово-економічні аналітичні ШІ-сервіси	Маркетингова, фінансова, логістична, споживча аналітика.	Навчальні й дослідницькі задачі на відкритих або знеособлених даних.	Заборонено використовувати реальні клієнтські, платіжні, договірні й комерційні дані без погодження.

ДОДАТОК Б. ФОРМА ДЕКЛАРАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ШІ

У процесі підготовки роботи було використано такі інструменти штучного інтелекту:

№	Позиція	Відомості
1.	Назва ШІ-сервісу	
2.	Розробник / провайдер	
3.	Дата використання	
4.	Мета використання	
5.	Характер використання	генерація ідей; структурування тексту; редагування; переклад; аналіз даних; генерація коду; створення зображень; інше
6.	Обсяг використання	
7.	Опис власного внеску автора	
8.	Підтвердження автора	Я підтверджую, що перевінив/перевірила достовірність, коректність і правомірність матеріалів, підготовлених із використанням ШІ, та несу відповідальність за кінцевий результат.

Підпис: _____ Дата: _____

ДОДАТОК В. ПАСПОРТ ШІ-СЕРВІСУ ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ПОГОДЖЕННЯ

№	Параметр	Відомості / рішення
1	Назва сервісу	
2	Провайдер / розробник	
3	Юрисдикція провайдера	
4	Категорія ШІ-сервісу	
5	Мета використання в ДТЕУ	
6	Категорія користувачів	
7	Типи даних, що обробляються	
8	Чи обробляються персональні дані	
9	Чи використовуються службові або конфіденційні дані	
10	Чи використовує провайдер введені дані для навчання моделей	
11	Місце зберігання даних	
12	Строк зберігання даних	
13	Умови видалення даних	
14	Рівень ризику	
15	Потреба в людському нагляді	
16	Наявність процедури апеляції	
17	Відповідальний підрозділ	
18	Відповідальна посадова особа	
19	Дата погодження	
20	Строк наступного перегляду	

ДОДАТОК Г. ЧЕКЛИСТ ПОПЕРЕДНЬОЇ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ІТІ-СЕРВІСУ

№	Питання	Відповідь	Коментар / заходи контролю
1	Чи передбачає сервіс обробку персональних даних?	Так / Ні	
2	Чи передбачає сервіс обробку службової, фінансової, договірної або комерційної інформації?	Так / Ні	
3	Чи впливає сервіс на оцінювання, допуск до атестації, рейтинг, стипендію або дисциплінарне рішення?	Так / Ні	
4	Чи використовує провайдер введені дані для навчання власних моделей?	Так / Ні / Невідомо	
5	Чи відома юрисдикція провайдера та місце зберігання даних?	Так / Ні	
6	Чи перевірено зв'язки провайдера з державою-агресором або пов'язаними суб'єктами?	Так / Ні	
7	Чи передбачено людський нагляд за результатами роботи сервісу?	Так / Ні	
8	Чи передбачено процедуру пояснення та апеляції для особи, на яку впливає рішення?	Так / Ні / Не застосовується	
9	Чи проведено оцінку ризику алгоритмічної упередженості?	Так / Ні	
10	Чи визначено відповідальну посадову особу або підрозділ?	Так / Ні	

ДОДАТОК Д. ТИПОВИЙ БЛОК ДЛЯ СИЛАБУСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Використання інструментів штучного інтелекту в межах цієї дисципліни:

- дозволяється для пошуку ідей, структурування матеріалу, підготовки чернеток, мовного редагування, самоперевірки та візуалізації даних;
- дозволяється для аналізу відкритих або знеособлених даних за умови перевірки результатів здобувачем;
- забороняється для повного виконання контрольних, індивідуальних, курсових або інших робіт замість самостійної діяльності здобувача;
- забороняється подавати згенерований ШІ текст, код, розрахунки або висновки як власний результат без декларації використання ШІ;
- істотне використання ШІ має бути задекларовано із зазначенням інструмента, мети використання, обсягу використання та власного внеску здобувача.

Викладач може встановлювати додаткові або суворіші правила використання ШІ для окремих видів завдань, якщо це необхідно для досягнення програмних результатів навчання.